

POLLÁGH PÉTER

A Fánkfejű

Nem láttátok még a fejét. A Holdra lehet nézni, és rá is. Az égről levett: Holdkerek. Állítólag megeszi a gyerekeket. Két lapsajt közé teszi a fejüket, a pofázmányukat. Lyukat rág beléjük, s a lyukon átüt, átsüt a Hold, a bolyongó bolygó, a földhöz kötözött kisdéd.

Tésztát eszik, csúszik a nyelve alatt. Milyen a tésztája? Kelt! Lekváros lakmározásokra csábító. Esküszöm, valaki tölti fejét: magától ilyen gazdag kobak nincsen. Csurig vanília, fülíg porcukor.

Mindig legyen nálad baracklekvár, azzal megkenheted. Marmeláddal megetetheted. Lekváros az arca, egy édes, bolygó város. Városképű: és a városkép egyre fontosabb. Ha megkened, csillapított lesz, nem rugózik annyit, elhal benne a gyerekfaló, elalszik benne az ehetnék. Csodás, kerek, és elégedett lesz. Nem pufók! Micsoda példakép. Sétáló Fánk. Lapos, mint a Föld, az ízes bolygó.

Ha eltűnik: adjátok vissza a fejét! Tapsoljátok vissza! Ne tanulsággal, cukorral hintsétek! Egy ilyen fejben, ha baj lenne, mind elérték!

A medve másik oldala

Attól függ, ki melyik oldalán fekszik. Mást lát a medvéből. Egyik a hátát, másik a málhát, amit visz, amit érte cipel. Arcfoltjait, bumpszliját, gombszemeit. A bundája fényét. Álmát. Auráját. Holdpuha pofáját. Álmatlanságát. Valaki csak a színeit. Pedig a medve forma is, nagyon is.

Hány oldalú, hány oldalas egy medve? És hány oldalast enne meg? Attól függ, mekkora, mennyire huncut, mennyire kórász. Mennyire mély a szeme kékje, a húsége.

Minden a nézés szögén múlik. De egy nézésnek nem kell szűrnia. Akarj mindig többet. Nyald le édes fákról, tölcsekrekről a többletet! Rázd fel a bolond bokrokat! Törekedj, te Medve! Törekedj, te Gyerek! Törekedj a Medve felé.

Itt állsz most, látod, a medve felé, félúton. Tudj meg többet. Medvézz, medvülj el. Merülj érte. Mélyre. Barlangmélyre. Időkúpba, ereszkedő, csendes gépbe. Rádiódat hangold a Holdra. Fejtsd meg a medvét, kérlek, de a titkot tartsd meg. Azt ne lesd meg. Őrizd a medvemélyet. Áss érte, ha kell. Védekezz.

Ne mondd, hogy tudod: ők készítik a mézet. A méhek csak őrzők, kis repülő, csíkos propellerek, omnipopterek: így mondják egy másik világban, azt hiszem. De a világokat én régóta nem számolom, kicsinyem. Elnyalok egy világot, ha megunom, s nem csapom el a hasam.

A lépes mézet kesztyűben, neked, én viszem. Én, a medveén. Fehér cérnakesztyűben, hópuhában, derűsben.

Ne mondd el, hogy tőle vagy. Itt azt kell hazudni, hogy a majomtól származunk. De te tudod. Nevetve vagy szemlesütve: nincs más ős, csak a medve. A rongypuha felettes. A verhetetlen medve.

Kiszagolt kislány

Volt egy kislány, kit kutyája szívesen szagolt. Szimatolta, kutyázott vele, napestig ugratta. Addig-addig szipókázta, mígnem kiszívta az illatát. Szagának összes kisszobáját, útvesztőjét, ládikáját.

A kislány elgurult az erdőbe, a nyalókacsíkos sorompón túlra, hol járni sem mer sok szájember. Itt leltek rá a medvék. A barlanglakó, kuckós brummogók. A lusta tapsolók, a mancsos lányrablók. Felsőterületükre, Medveföldre tévedt: a Főföldre, az Ősföldre. Azonosítás nélkül tilos a belépés!

Körbevették őt a medvenépek, asszonyágok, emberségek: többek is, mint szépek. Szagolták volna, na de, itt keveredtek a gondba. A kislánynak nem volt szaga. De semmi, így ahogy mondom. Láthatatlan volt. Egy illatárva. A Pisi is hiszi! Komolyan. Valami pimasz biztos kiporszívózta! Egy olyan, amelyiknek hiper a porszívója!

Töprengtek a medvenépek, kerekdeden nevetgéltek. Összedugták fejüket, a kerek fergetegeket. Szag nélkül mit tegyenek?

A medvetanács végül döntött: várják meg, míg visszatér a kislány szaga, akkor majd azonosítják. Addig leültették, úgy ahogy volt, illattalan. Mellé meg lehuppant hat medve, hat farönkre, körbe. Fűszert szórtak a sárga tűzbe: füstbáránnyal vették maguk körbe.

Ez a lekökadó, kirabolt leányzó lógatta a lábát, meg az orrát, lefelé konyult a szája, görbe csík lett csupán: mert micsoda dolog, hogy ez az eb, elvitte, mi neki ilyen kedves? Miért vitte? Hova vitte? Mind megette? Elcsenselte? Most ki mondja meg, ki ő?

Várakozás közben a medvék is megéheztek, korgott a sok gömbhas. Elővették a tartalékot, a piros zsákmányt, a málnamálhát, megbontották és eszegették. Adtak a lánykának is, megkínálták, mert szomorú volt, lekonyult a két copfja is. Kántálni kezdtek: Irgum burgum, hol a szagod? Megdobunk egy málnával, ha akarod!

Majd nagy soká csaholás csörömpölt át a piros szájú társaságon, a málnabandán. Szaladt feljük kutya úr! Előtte görgött, gurult a kilopott illat, az alaktalan lopadék, a láthatatlan lóköető. Az eb fújta ki orrán, két gigászi orrlíkán! Mit neki egy hurrikán! A szökevény-szag, a Szöszi visszatért. Körbeért a remény.

Kopó világ

Lennék fehér, zsemlefortos foxi. Szegődnék egy óriás nyomába. Biztos ez? Gazdáznék? Vagy maradnék kóbor? Szagot fognék? Kántorkodnék? Elkapnám a rosszakat? Kiharapnám a rosszakat?

Most is őket nézem a harapásnyi erkélyről. Világ az embertérdek alatt. Közlekedőfolyosók. Lépésminták. Körömkopogások. Drága dogok, komoly kopók, hű ebek. Virslikutyák, szivarkutyák, drótszórú foxik, egyéb terrierek. Kis peruiak vagy magyarkák? Kutyaiskolák a határon? Hány határon? Hatvanas évek? Tízesek? De melyik század? Századosa vagyok egy macskaköves csatatérnek.

Épp élénkülnek. Dörzsölik a mancsukat. Talán alkukat kötnek? Fogadásokat a macskákra? Lókolbászra? Vagy csak piacoznak? Válogatnak, cipekednek? Vagy emlékművet terveznek Frakknak? Néhány két lábon jár, utánozza a gazdát. Pedig kétféle járni nem is olyan nagy boldogság. Nem tudunk nézni, ahogy kéne: kutyaszemmel. Gazdátlanul. Veszítjük a látást, megtört pálcikák, elzárt csapok. Nem látjuk a színek lassóját, ahogy befogja a sok házi állatot. Mitől házi egy állat? S mi az, hogy emberbarát? Egy embertelen lény magának mit kívánhat?

Kutyaalakú, kopó városok. Szőre hullott, szőre vesztő metropoliszok. Tappancsok, mancsnyomok. Honnan tudjam, hogy hol vagyok? Menekülő macsek, cincogó egerek. Sokszor érzed: inkább kutya lennél, kutyába lemennél, velük vagy övék lennél. Ugatják a lámpát, mert a Hold már alig látszik. Fényszennyezés: így hívják, vakulnak mind a kutyák, s nem csak a négy lábúak.

Persze, persze: A kutya ugat, a karaván halad. Mégis mondd: Gazdija vagyok a képnek, gazdája egy emberségnek, nosztalgianak, egy soha nem győző etikának. Vagy legalábbis az írógépnek, Erikának.

Igyál vizet, kutya fizet. Vajon ki mondta ezt? Ki volt az első? S miért fizet? Milyen a kutyapénz? Miért csengeti ki? És ki a gazda, ki a szabad? Eb ura Fakó. Ki a Fakó? Hol bujkál? Ember volna? Medve volna? Bele sem merek gondolni az utóbbiba.

Talán a szív a gazda. Nem verhet mindig ugyanúgy. Neki is ünnep kell. Fel akar öltözni, nyakkendőbe, díszbe, zsabóba, habselyembe, pompába, pamutpuhába. Beöltözni egy festménybe. A művészet óljába.

Megyek az ebtelen éjben. Gazdátlanul az emlékek erdejében. Nem, nem voltam vétlen. Befordulok egy egykor fontos utcába, s felcsillan a kirakattükör: szembenézek azzal, hogy ebtelen éltem.

Medvetolvaj

*(Hogyan loptak maguknak királyt
a macskák?)*

Kelenföld furcsa föld. Szélén áll egy csigalépcsős, napszínű Malom. Annyira a szélén, hogy majdnem le is esik, bele a Dunába. Az Égimeszelő, ahol gyúrják a kifliket, briósokat, jó cipókat. Néha az ebek úgy ugatják, hogy majd' ráesik a Hold. Ilyenkor éjig ér a csaholás, csattognak a kutya-szók, a felhőkről visszaesnek, egyenest a tetőre. De miért pont oda? Te tudod? Mert a Malom széljárta, lisztporos tetején macskák laknak! Néha az Óperencián túlra is ellátnak, máskor az orruknál sem tovább. Bajszukon megáll a hó is. Vagy az csak lisztpor? Kinek van távcsöve?

Mindenféle macskák: tarkák, narancsok, cirmosok, sziámik, kéményfeketék, tejfehérek, jóllakottak, girhesek, kipróbált keménykedők, erőművészek, cirkuszos pofák. Pimasz, puha lények, nyávogó szerkezetek, négylábú dobozkák. A Malom illatát szeretik: ahogy hintik a kiflire a vaníliát, sütik a jövőt, tekergetik a kakaós csigát. A lányok közt van egy csámpás-csicsás, ki embergyerekekről álmukban lerágott ruhácskákban jár. Egy fiú meg cilinderrel koldul. Hoz haza kopejkát, tallért, gombot, üveggolyót, kenyérmorzsát, kiflivéget, zsemlegombócot, macskatápot: ezeket szortírozzák a kesztyűs kis munkások, kötényes tanoncok. A kismester tanítja be őket: egy északról érkezett félszemű, ki mégis sokat látott. Tréningekre jár a csúcslopási szakfejedelmekhez: majmokhoz és szarkákhoz. Csoportosítja a szerzett holmit, kezeli a Szortírgépet. Van kutyafülű macsek is: ő a kém, a beépült kutya. Megbontja a hű ebek sorait, csaholó csatárláncait.

De a főhadiszálláson egyre csak civódnak, nyivákolnak. Valami hiányzik nekik. Nyávog bennük az űr. Királyt akarnak, aki vezeti őket. Mert a macskák mindig hajba kapnak, veszekednek. Nem hagyják egymást megkoronázni, fölfújják magukat. Nevetnek is rajtuk az egerek. Kell középük egy biztos lábakon álló, kerek fejű igazság. Egy Külső Király. A Malom kerekerei lassan őrlnek. Mikor találták ki, hogy királyt akarnak? Hét éve? Ki emlékszik már? Vagy hétszer hét?

Aztán egyikük, mindennapos zarándokútján, a körzet ablakpárkányait végigmaszírozva, belepillant egy szobatükörbe. Ott ül a fekete-fehér kerekdedség: egy ragyogó panda. Úgy tanulták, a medvék barnák. Elámul

e színcsodán. Aztán elnyávozza látomását a Malombeli bandának. A círmók azonmód átkutatnak minden tükröt, de hiába, a pandát nem lelik. Csak egyetlen tükör mutatja Ómedveségét. Mohón lesik, váltásban lótnak-futnak. Őt akarják.

És megszületik a terv: királyt lopnak maguknak, elcsenik a tükörből a fekete-fehér pofát. Lesz majd harminc derék cica apródja, amelyet csak kíván! Indul a macskamunka! Felizmosítják a brigádot: a dundik fogynak, a girhesek kerekednek. Követek mennek segítségért a déli majmokhoz és égi szarkákhoz. Cserébe fizetség jár: a majmok raklapnyi banánért dolgoznak. A szarkák nem kérnek kevesebbet, mint a banda egész üveggyógyó-készletét! Egyetlen egy medvéért cserébe az összes golyóbist elviszik: száz gyerekzebből hiányzó, guruló kis gömböcöt.

Közben a macskák bokszesztyűben azt kántálják: „Királyt szül az éjjel, várunk téged mézzel!”

Kiképzett különítmény: királylopók. Portyára indulnak egy szemtelen estén. Ennyit még nem látott a környék. Csörögnek is a kutyaláncok. A tolvajlásban a Banánköztársaság majma segít, az egzotikus tanácsadó, déltengeri pofa, tolvajkulcsok ismerője: ő nyitja meg az ablakot, miután a szarkacsőrök a szűnyoghálót kilyuggatták. A különítményesek leereszkednek a háztetőről, lopott fonalakon, és belesnek a legszűkebb ablakon. „Ott van ő, a leendő!” A párnák közül kilopják. Nem sötét zsákokba rakják, hanem pimaszul szájukba veszik, fogaikkal fogják a tarkóját, úgy viszik. Gumicipőkben, futólépésben iszkolnak a zsákmánnyal. „Medvetooolvaaaaj!” – a kutyák ezt csaholják, de az emberek nem értik. Mert az emberek buták.

De azt nem tudják, hogy valakinek hiányzik a Medve, valakinek ő a mancsos kincse. Talán egy kislánnyal lakik? Szerintem igen. Egy csöpp leánnyal, kinek a haja, mint a Medve szája: olyan piros.

A Medve közben felkerül a Malomtrónra, ott ül szegény bajusztalan. Nem semmi látvány: fekete-fehér, kis pirossal. De a talpáig el is fehéredik, ahogy a macskavezért meglátja. Annak meg hízik a látványtól pimasz egy pofája. „Macskává teszek, nem mássá, círmók dobozá” – szól a csíkos-karmos Főkolompos.

Típek jönnek, hogyan macskásítsák el a medvét: bajszot ragasztanak neki! Vagy tejet itatnak vele, és a bajsz magától kinő! Megmacskul a maciképpű. Marhajó! Macskajó! S azonmód kap is egy koronát, fenséges fejfedőt. Valaki tejszínhabból rárajzol egy macimosolyt. De csak nem görbül fölfelé a szája. Pedig igazán jól tartják, csennek neki kakaós csigát meg szalvétát. Mézet is szervíroznak: hetek óta nem ették, hogy jusson a Medvének. Igazán nem akarják bántani. De mégis lógatja hihetetlen fejét. Tudja, otthon vár rá kis gazdája, ki érte monoklit festett magára. Kivel egymást utánozták, egymást választották. Mintha a felhők is észrevennék mindezt, sírni kezdenek a fehér báránnyal, a vattacukrok. Ösz-

szegomolyodnak, elsötétednek, és itatják a Malom egereit: ömlik a nagy eső. A Medve közben gazdájáról mesél, brummogó, ősi, altató hangján. A macskákon meg végigcsurog a bűntudat. Miért a máséra fájt a foguk? Elszégyellik maguk.

„Viszlát, király!” Szájukban hozták el, hátukon viszik vissza. Előtte megtisztítják a lisztől: párizsi hátkefékkel és mágikus hengerekkel. A tiszta Medve macskaháton lovagol. Szép, mint az igazság. Az ablak alatt léggömbre kötik, s a léggömböt megpusztilják, így száll vissza a sosemvolt, titkos király.

Nyávog a reggel: a kislány megébred, álomittasan dörzsöli szemét. Porcukor szagát érzi, bár messze még a tél. Oldalra néz és nem vitás: ott van ő, a kerek kedvenc, a medvelény. Fekete és fehér, de valami mégis más. Mintha bajsza nőtt volna. De nem, az csak a napsugár.

Rókapásztor

Tölcésrszerű távcsőbe nézek: ismerős kislány vagy, amolyan jövőfejű. Egy komoly Kornélia. Térdig beborít az elszabott, öregedő, komornakabát. Egy kutyát vigasztalsz, ki más.

Hű ebem kiterülve feküdhetsz? – kérdezed. Kimúlt volna az uraság? Odalenne a dog? De nem, de nem. Négy lábon szaladnak gondolataid, míg puhán odatérdelsz, már érted is: a fényt elvitték a Lopók, a szürke üres szeműek. A Tom Denemek. A nagy málhát a hátukra dobták. Zsákos emberek, kérges kezűek. A dog futott utánuk, de kifulladt: elszívták, mint egy cigarettát. Botja se volt, hogy azzal üsse a Lopók nyomát.

Vigasztalod, zsebedbe nyúlsz, előhalászol egy fénykekszet, egy kerek ostyát. Dán keksz a dán dognak, mondd, s fehér fogai közé, rózsaszín nyelvére helyezed. Erre hegyezni kezdi a füleit, hegyel, ahogy kell. Megélnékül a két égkő-szem. Igaz se volt, sűgod majd, nyugtatod a kutyát, az ember legjobb barátját. Megeszi a kekszet, és vörösödni kezd a szőrméje, bundája, mintha narancslébe mártották volna, százszázalékos, frissen facsartba. Va! – ugat még, de már másként szagol. Szimat Szörény szuper eb, nincsen nála szuperebb: dúdolod majd, mint a gordonka, s lassan vége lesz ennek a kutyavilágnak. Alt hangon hívod, szólítod az eltévedteket, az elárult seregeket. Rókapásztor leszel. Már ott a pásztorgyűrű a legjobb zsebedben. Neked csente egy szerezsen.